

zato so bili toplarji v Motniški dolini nekaj običajnega. Na obrobju Motnika stoji dobro ohranjeni Vrbanovčev kozolec, ki je z izrezljanim ostrešjem in dobro ohranjeno prvotno podobo pravi lepoteč. Kozolec je razglašen za objekt kulturne dediščine državnega pomena.

7 Vhod v rudnik

Motnik je bil nekoč rudarski kraj. Premog so tu kopali v obdobjih 1855 do 1873, 1838 do 1912 in 1933 do 1951. Območje rudnika je v času največje proizvodnje v letih 1901 do 1903 obsegalo 55 ha, kopali pa so ga v štirih jamskih poljih. Takrat je bilo v rudniku zaposlenih okrog 100 rudarjev, večinoma tujcev. Med njimi je bilo tudi nekaj domačinov, ki so bili v glavnem kopači in lavfarji. Rudnik so zaprli zaradi strme lege premogovnega sloja in visokih prevoznih stroškov, saj so premog vozili z vozovi in kasneje s tovornjaki do železniške postaje Polzela oziroma Šempeter v Savinjski dolini. Danes o rudarjenju pričata le še vhod v zgornji rov, pred katerim stojite, ter vhod v spodnji oziroma Prešernov rov, od katerega pa je ohranjen le še značilen kamniti obod vhoda.

Motniški rjavi premog je enake starosti kot v zasavskih premogovnikih. Nastal je iz rastlin, ki so tu rastle v oligocenu pred okoli 25 milijoni let. Takrat je bilo v naših krajih vlažno tropsko podnebje, območje današnjega Motnika pa je bilo nižinsko in močvirnato.

8 Krevlov mlin na Beli

Potok Bela, ki priteče izpod Menine, je nekoč gnal 8 mlinov. Danes je Krevlov mlin še edini toliko ohranjen, da je moč v njem videti celoten mlinski mehanizem par mlinskih kamnov in stop. Mlin, v katerem so nekoč mleli moko za potrebe gradu, je bil kasneje večkrat prezidan. V mlinu so mleli žito okoliških kmetov vse do leta 1977.

9 Mlinarjev kozolec - prostor za piknik

10 Kmetija Pri Jernejk

Pri Jernejk se ukvarjajo z ekološkim kmetovanjem: čebelarstvom, gojenjem zelišč, zelenjave in jagodičja. V širši okolici so znani po kakovostnem medu in drugih čebeljih izdelkih. Na kmetiji lahko poskusite različne domače dobrote med in ostale čebelje izdelke, sokove, marmelade, zelišča, pekovsko pecivo iz pire, s katerimi vam bosta postregla prijazna lastnika.

11 Gostilna Pri Flegarju

V obdobju med 15. in 19. stoletjem je bilo v Motniku tudi do sedem gostiln, kar priča o takratni pomembni prometni legi kraja in živahni obrtni in trgovski dejavnosti, ki se je tam odvijala. Iz tistih časov je svojo dejavnost ohranila le še stara družinska gostilna Pri Flegarju, ki stoji v središču Motnika. Poleg hrane in pijače so tu obiskovalcem na voljo tudi turistične sobe. Sicer pa je v kraju na drugi strani Motnišnice tudi bife »Country pub«.

Motniška turistična pot

Motnik boste najbolje spoznali, če se boste sprehodili po Motniški turistični poti, ki povezuje glavne zanimivosti kraja in bližnje okolice. Na poti vam bo delal družbo simbol trga – motniški polž, ki vas vabi, da mu sledite. Turistična pot je dolga nekaj več kot 3,5 km, zato boste za ogled potrebovali najmanj 2 uri. Vabimo vas, da med nami preživite še kakšno urico več!

Najbližja povezava med Kamnikom in Savinjsko dolino poteka po Tuhinjski in Motniški dolini, ki ju ločuje prelaz Kozjak. Razvoj Motnika je tesno povezan z lego ob tej prometni poti, katere pomen se je skozi zgodovino spreminjal skladno z razvojem prevoznih sredstev in prometnega omrežja v Sloveniji.

Če se sprehodite po Motniku, boste kmalu opazili, da se razlikuje od običajnih vaških naselij. Lega pod gradom, dve cerkvi, osrednji trg, razporeditev hiš ob glavni ulici ter velikost in zunanji izgled hiš pričajo o tem, da je bil Motnik nekoč pomemben trg in obrtno središče, kjer se je živahno trgovalo.

Svoj razcvet je Motnik doživljal med 15. in 19. stoletjem, ko je skozenj potekala najpomembnejša prometna povezava med Štajersko in Kranjsko. Leta 1423 je dobil trške pravice, ki veljajo še danes. V tistem času je bil v Motniku tedenski sejem, sodstvo za manjše prekrške, sedem gostiln, razvite pa so bile tudi najrazličnejše obrti. Najmočnejše v kraju je bilo usnjarstvo, ki se je ohranilo do danes. Zelo pomembni dejavnosti v kraju sta bili tudi furmanstvo in pripreganje.

Približno sto let (1855-1951) je bil Motnik tudi rudarski kraj, saj je tu deloval rudnik rjavega premoga. V premogovnih slojih so našli fosile pritlikavega nosoroga, kateremu je posvečen manjši muzej.

Danes je Motnik miren podeželski kraj, od koder se večina prebivalcev vozi na delo v Kamnik. Še vedno ima vlogo lokalnega središča, saj so v kraju trgovina, kulturni dom, dva gostinska lokala in manjši muzej.

Na »zlate čase« Motnika nas danes spominjajo grajski hrib z razvalinami gradu, glavni trg s sramotilnim stebrom – prangerjem in arhitekturni slog starih trških hiš z bogato izrezljanimi vrati in kamnitimi portali.

MOTNIŠKA TURISTIČNA POT

MOTNIŠKA TURISTIČNA POT

Izdali in založili:

**Turistično društvo Motnik, Krajevna skupnost Motnik
Agencija za razvoj turizma in podjetništva v občini Kamnik
<http://turizem.kamnik.si>**

Tekst: **Roman Šimec, Urša Šolc, Jože Semprimožnik**

Fotografije: **Jaka Razinger, Roman Šimec**

Kartografska podlaga: **DOF 5, © Geodetska uprava RS**

Naklada : **1000 izvodov, v septembru 2004**

Izvedba: **Studio Dataprint d.o.o.**

**ZA VODENE OGLEDE SE DOGOVORITE V
TURISTIČNEM DRUŠTVU MOTNIK
TELEFON: 041 423 438 (Jože)**

Zanimivosti ob turistični poti

1 Park s prangerjem

Ob pranger – sramotilni steber, ki nosi letnico 1793, so privezovali obsojence (tatove, goljufe itd.), da so jih lahko mimoidoči javno zasmehovali. Prvotni pranger je bil najverjetneje lesen.

Mogočne lipе v parku so bile posajene leta 1936 ob smrti kralja Aleksandra v spomin na ta tragični dogodek.

V parku pod lipami stoji doprnski kip Gašperja Križnika, zaslužnega zbiratelja narodopisnega blaga Motnika in bližnje okolice.

2 Muzej pritlikavega nosoroga

Leta 1910 so v rudniku rjavega premoga Motnik našli 25 milijonov let stare fosilne ostanke pritlikavega nosoroga. Dunajski paleontolog dr. O. Abel ga je latinsko poimenoval *Meninatherium telleri* po bližnji Menini planini ter po rudarskem uradniku Tellerju, ki je fosile prinesel na Dunaj. Najdene fosilne ostanke hranijo v muzejih na Dunaju, v Gradcu, Ljubljani in Kamniku. V Motniku imamo v hiši, pred katero stojite, od leta 2001 urejen manjši muzej, kjer sta na ogled dve skulpturi nosorogov v naravni velikosti. Družina nosorogov je višek dosegla sredi terciarja, ko je na Zemlji živel veliko več vrst nosorogov kot danes. Iz tega obdobja (oligocen) je tudi motniški pritlikavi nosorog. Danes živi na Zemlji pet vrst nosorogov, dve v Afriki in tri v Aziji, vse pa so ogrožene.

Za ogled muzeja se dogovorite v Turističnem društvu Motnik, tel.: 01 / 834 80 42 ali 041/423 438.

3 Kužno znamenje

Kužno znamenje so prebivalci Motnika postavili v zahvalo Bogu, da jih je obvaroval pred veliko kugo, ki je morila po vsej Kranjski in Štajerski. Motnik kot postojanka ob pomembni prometni poti je bil sicer zelo ranljiv zaradi množice ljudi, ki so potovali mimo. V času razsajanja kuge so tujcem preprečili vstop v trg in se s tem uspešno izognili hudi bolezni. Znamenje je vsekano v živo skalo na pobočju Grajskega hriba.

4 Grajski hrib

Motniški grad je bil najverjetneje zgrajen že v 1. polovici 13. stoletja. Njegovi lastniki so bili Motniški gospodje, ministeriali domače slovenske krvi. Sprva je imel obrambni značaj, saj je bil sezidan na težko dostopnem obrežju Motnišnice, od koder je bilo lahko nadzirati pomembno prometno pot po dolini. Po izumrtju Motniških graščakov je grad v 15. stoletju prišel v last gospodov Ptujskih, ki so bili njihovi sorodniki. Leta 1760 je grad zgorel v požaru. Danes si lahko ogledate razvalinem, ki so ostale od mogočnih zidov. Najbolj

viden je južni podporni zid visoko nad dolino Motnišnice, ki še vedno priča o mogočnosti in nedostopnosti gradu. Z Grajskega hriba se širi pogled na trg, dolino Motnišnice in na prijetno podeželsko pokrajino, po kateri vas bo popeljal nadaljevanje te poti.

5 Cerkev sv. Jurija in sv. Magdalene

Pred vami stojita dve cerkvi – večja farna cerkev sv. Jurija in manjša podružnična cerkev, katere zavetnica je sv. Magdalena. Na farni cerkvi so vidni sledovi zidave, ki kažejo na to, da je prva cerkev tu stala že leta 1450. Cerkev sv. Magdalene pa je bila prvotno grajska kapela. Sprva je bila lesena, kasneje pa je bila po mnenju strokovnjakov zgrajena v romanskem slogu, vendar pa je ta zakrit s kasnejšimi prezidavami. Območje je prej spadalo pod sosednjo Vransko župnijo, v letu 1581 pa je Motnik dobil prvega stalnega duhovnika in s tem postal samostojna župnija, ki je vse do danes ohranila svoj obseg. Poleg trga Motnik župnija obsega še okoliške vasi Zajasovnik, Zgornji Motnik in del Bele.

6 Vrbanovčev kozolec

V okolici Motnika stoji osem dvojnih kozolcev – toplarjev. V časih, ko je bilo razvito furmanstvo, so za živino potrebovali veliko sena,

